

תוכן שיווקי

מיהו "בעל הבית" בהליך הייצוג?

עו"ד מעוז רוט, ש. פרידמן ושות'

האם תובע ייצוגי רשאי לפטר את עורך דינו ככל בעל דין אחר בהליך אזרחי או שמא ייחודיותו של ההליך הייצוגי מחייבת דין שונה?

שאלה מקדמית זו ניצבה לפתחו של כב' השופט ד"ר עופר גרוסקופף בתביעה ייצוגית שהוגשה מטעם אשל היאור בע"מ כנגד חברת פרטנר, בטענה כי האחרונה העלתה את התשלום הקבוע עבור השירות שניתן ללקוחותיה הטקטיים בניגוד להוראות החוזה ביניהם (ת"צ 4263-03-11).

לגישת חברת אשל היאור, מאחר והיא זו שהגתה את הרעיון לתביעה הייצוגית והיא זו שאיתרה את עורך הדין כדי שייצגה במסגרת אותו הליך ומאחר וחסוי האמון בינה ובין אותו עורך הדין התערערו, רשאית היא להודיע לבית המשפט על הפסקת הייצוג על ידי אשל היאור. ביססה את הודעתה בדבר הפסקת הייצוג על כלל היסוד ולפיו לקוח ששוכר עורך הדין יכול גם לפטרו. לגישתה, כלל זה חל בהליך של תביעה ייצוגית משש כשם שהוא חל בכל הליך אזרחי אחר ולא ניתן לכפות עליה ייצוג בו אין היא חפצה.

עורך הדין בו בחרה טען, מאידך, כי ההליך הייצוגי הוא הליך מיוחד (SUI GENERIS) וכי עורך הדין המייצג בו חב חובת אמוןם בראש ובראשונה לכלל הקבוצה המיוצגת על ידו, להבדיל מחובת אמון פרטנית ליוזם ההליך. משכך, טען עורך הדין, התובעת אינה זכאית להפסקת הייצוג ללא אישור בית המשפט.

בית המשפט קיבל את גישת עורך הדין וקבע כי אכן ההליך הייצוגי אינו ככל ההליכים ועל כן הפסקת הייצוג על ידי עורך הדין שמונה לטפל בתביעה טעונה אישור בית המשפט.

בכך, קבע בית המשפט, תמנע תוצאה אבסורדית ולפיה עשוי בית המשפט לאשר תובענה כיוצאת וכלל זה את ייצוג הקבוצה על ידי בא כוח ספציפי, אך חילוקי דעות בין התובע לבין אותו בא-כוח עשויים להביא להפסקת הייצוג לאחר שזה נבחן ואושר על ידי בית המשפט.

טעם נוסף התורם בכך הוא הקמת מנגנון בקרה נוסף שנועד לצמצם את השפעתו של ניגוד עניינים, אם יתגלה, בין אינטרס התובע לבין אינטרס הקבוצה בכללה. אי-מתן אפשרות לתובע להחליף את עורך הדין המייצג, שעה שזה פועל באמנות לטובת הקבוצה "על חשבון" האינטרס של התובע ששכר את שירותיו, עשוי להפחית התממשותו של חשש זה.

לטעמים המפורטים לעיל הוסיף בית המשפט את הנימוק הפרקטי ולפיו במרבית המקרים יזמי התובעה הייצוגית הינם עורכי הדין, אשר אף נושאים במרבית העלויות הכרוכות בבירור התובעה (בזמן ובמשאבים), כך שאין זה צודק ואין זה יעיל לאפשר למבקש להפסיק את הייצוג על ידים באופן שרירותי.

בכך, קובע בית המשפט, הלכה למעשה, כי בהליך הייצוגי מתקיים יחס אופקי בין התובע הייצוגי לבין עורך הדין המייצג, להבדיל מהיחס האנכי הקיים ביניהם בהליך אזרחי רגיל.

המשמעות הרחבה יותר של הפסקה היא כי התובע הייצוגי אינו "אדון להליך הייצוגי" אלא חלק מצוות דו-ראשי המוביל אותו.

לקביעה זו עשויה להיות השלכה מעבר לגדר העניין שנדון בפסק הדין. אם לעורך הדין המייצג יש מעמד עצמאי משלו בייצוג הקבוצה, הנפרד ממעמדו של התובע, ובהתחשב בכך שיש לו גם אינטרס כספי עצמאי ונפרד בניהול ההליך, יתכן שיש בסיס להכיר גם באחריות עצמאית ונפרדת שלו, בנוסף לזו המוטלת על התובע. במילים אחרות - במקרים בהם מוגשות תובעות סרק, המסכות הוצאות מיתרות לנתבע, ניתן לשקול לחייב בהוצאות משפט לא רק את התובע אלא גם את בא-כוחו.

כותב המאמר: עו"ד מעוז רוט, מומחה לתביעות ייצוגיות במשרד ש. פרידמן ושות', הכותב הינו עו"ד במחלקת תובענות ייצוגיות של משרד עורכי הדין ש. פרידמן ושות'.

